

**Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології**

**Національний центр судових експертиз при
Міністерстві юстиції Республіки Молдова
Одеський науково-дослідний інститут судових
експертиз Міністерства юстиції України**

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА»

27 листопада 2025 року, місто Одеса

**EXPERT SUPPORT IN THE INVESTIGATION OF
ORGANIZED CRIME:
INTERNATIONAL EXPERIENCE AND NATIONAL
PRACTICE**

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

27 November 2025

*Odesa
2025*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 9 від 24 листопада 2025 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №9 від 1 грудня 2025 року)*

Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика: збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. м. Одеса, 27 листоп. 2025 р. / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, Д. Колодін, А. Колодіна, Л. Аркуша та ін.]; Нац. ун-т Одеськ. юрид. акад. кафедра криміналістики, суд. експертиз та поліграф.; Нац. центр суд. експерт. при Міністер. юстиц. Респуб. Молдова; Одеськ. Наук.-дослідн. ін-т суд. експер. Міністер. юстиції України. Одеса: НУ «ОЮА», 2025. 450 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика», в якій взяло участь понад 100 науковців і практиків з України та інших держав Європи. Представлено актуальні дослідження обговорень таких наукових і практичних проблем, як: експертне забезпечення протидії окремим видам організованої злочинності; використання спеціальних знань та експертне забезпечення розслідування організованої злочинності в умовах збройного конфлікту; міжнародна співпраця у сфері експертного забезпечення протидії організований злочинності: досвід та практика; інформаційне забезпечення правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинною діяльністю; інноваційні технології та сучасні методи розслідування у протидії організованій злочинності; кримінально-правові, кримінально-процесуальні та кримінологічні проблеми забезпечення протидії організованій злочинності.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та високий рівень академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2025
© Автори статей, 2025

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 9, November 24, 2025)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 9, December 1, 2025)*

Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odessa, 27 November 2025) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, D. Kolodin, A. Kolodina, L. Arkusha et al.]; National University «Odessa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odessa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine. Odessa:NU«OLA», 2025. 450 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice», which brought together over 100 scholars and practitioners from Ukraine and other European countries. The materials address urgent scientific and practical issues, such as expert support for combating specific types of organized crime; the use of specialized knowledge and expert support for investigating organized crime during armed conflict; international cooperation in forensic support for combating organized crime; information support for law enforcement in countering organized criminal activity; innovative technologies and modern investigative methods; and criminal law, criminal procedure, and criminological issues in ensuring effective counteraction to organized crime.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high-quality academic contributions, and strong adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations, and reliability of factual information.

© National University «Odessa Law Academy», 2025
© Authors of articles, 2025

Юрій ВІНОКУРОВ

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗНАНЬ У РОЗСЛІДУВАННІ
ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ.....170

Марина ВОЙЧИШЕНА

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ.....174

Ростислав ГОЛОВАЧ, Сергій ШЕРЕМЕТОВ, Володимир БАБЕНКО

СУДОВА ВІЙСЬКОВА ЕКСПЕРТИЗА У ПРОТИДІЇ ВІЙСЬКОВІЙ ОРГАНІЗОВАНИЙ
ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ.....177

Polixenia GRECU

SEMNIFICAȚIA URMELOR DE APĂRARE ÎN INTERPRETAREA MECANISMULUI
AGRESIUNII.....182

Єлизавета ДРИГА

ЗНАЧЕННЯ ВИСНОВКУ СПЕЦІАЛІСТА У ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО НЕЗАКОННИЙ ОБІГ
ЗБРОЇ ТА БОЄПРИПАСІВ.....186

Віктор ЗАГОРОДНІЙ, Ігор ЗАГОРОДНІЙ

ВЛАСНІ СПЕЦІАЛЬНІ КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗНАННЯ СЛІДЧОГО ТА ДЕТЕКТИВА.....190

Юлія ЗГОДА

РОЛЬ СУДОВО-ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КОРИСЛИВИХ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО АБО НАДЗВИЧАЙНОГО
СТАНУ.....194

Христина КІЛІМІЧЕНКО

ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО
ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТІВ ЖІНОК, ПРИЧЕТНИХ ДО ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ
ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....197

Олександр КОТЛЯРЕНКО

БОЙОВИЙ ІМУНІТЕТ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗАВДАНЬ СУДОВОЇ ВІЙСЬКОВОЇ
ЕКСПЕРТИЗИ..... 200

Дар'я КРИВЕНЧЕНКО, Юлія СЕМКО

ЩОДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ ОЗНАК ЗАКЛИКІВ ДО ПІДТРИМКИ
РІШЕНЬ ТА/АБО ДІЙ ДЕРЖАВИ-АГРЕСОРА, ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ ТА/АБО
ОКУПАЦІЙНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ДЕРЖАВИ-АГРЕСОРА.....204

Сергій ЛЯХОВЕЦЬКИЙ

КОНТЕНТ-АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У КОНТЕКСТІ ВИЯВЛЕННЯ ОЗНАК
ДОВЕДЕННЯ ОСОБИ ДО САМОГУБСТВА.....209

Ірина МАКОГІН

ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПЕРТИЗИ ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ
ЩОДО ВБИВСТВ, ВЧИНЕНИХ ЧЕРЕЗ НЕОБЕРЕЖНІСТЬ.....212

Кривенченко Дар'я

*судовий експерт лабораторії психологічних, мистецтвознавчих та інших
видів досліджень Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз
Міністерства юстиції України,
м. Одеса, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-1284-0663>,
електронна адреса: dasakrivencenko@gmail.com*

Семко Юлія

*судовий експерт лабораторії психологічних, мистецтвознавчих та інших
видів досліджень Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз
Міністерства юстиції України,
м. Одеса, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-3239-5811>,
електронна адреса: juliassmk@ukr.net*

**ЩОДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ ОЗНАК
ЗАКЛИКІВ ДО ПІДТРИМКИ РІШЕНЬ ТА/АБО ДІЙ ДЕРЖАВИ-
АГРЕСОРА, ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ ТА/АБО ОКУПАЦІЙНОЇ
АДМІНІСТРАЦІЇ ДЕРЖАВИ-АГРЕСОРА**

У тезах розглянуто лінгвістичні ознаки закликів до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора. Проаналізовано основні ознаки, зокрема граматичні особливості таких закликів. Акцентовано на їх актуальності у зв'язку зі збройною агресією РФ.

Ключові слова: лінгвістична (семантико-текстуальна) експертиза, заклики, підтримка, збройна агресія РФ.

Kryvenchenko Daria

*Forensic Expert at the Laboratory of Psychological, Artistic and Other Types of
Research of the Odessa Research Institute of Forensic Expertise of the Ministry of
Justice of Ukraine, Odesa, Ukraine*

Semko Yuliia

*Forensic Expert at the Laboratory of Psychological, Artistic and Other Types of
Research of the Odessa Research Institute of Forensic Expertise of the Ministry of
Justice of Ukraine, Odesa, Ukraine*

**ON THE ISSUE OF IDENTIFYING LINGUISTIC FEATURES OF CALLS
TO SUPPORT THE DECISIONS AND/OR ACTIONS OF THE AGGRESSOR
STATE, ITS ARMED FORCES AND/OR OCCUPATION ADMINISTRATION**

Section 2. Use of special knowledge and expert support for the investigation of organized crime in conditions
of armed conflict

This abstract examines the linguistic features of appeals that support the decisions and/or actions of an aggressor state, its armed formations, and/or its occupation administration. The main features, particularly the grammatical features, of such appeals are analysed. The relevance of these features in connection with the armed aggression of the Russian Federation is emphasised.

Key words: linguistic (semantic-textual) expertise, appeals, support, armed aggression by the Russian Federation.

Із початком повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію незалежної України на законодавчому рівні відбулося оновлення й доповнення нормативно-правових актів держави, зокрема і Кримінального Кодексу України. Так його доповнили статтею 111-1 «Колабораційна діяльність», де частиною 1 передбачено кримінальну відповідальність за публічні заклики громадянином України до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора [1].

Судові експерти-лінгвісти вивчають досліджуваний матеріал (дописи, коментарі користувачів соціальних мереж) на підставі відповідної методики [2]. Актуальна політична ситуація, пов'язана зі збройною агресією РФ, ставить перед експертами нові завдання та виклики. Одним із нагальних питань є дослідження публічних закликів, спрямованих на підтримку рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора.

Питання щодо закликів як мовленнєвого акту, що є об'єктом семантико-текстуальних досліджень, висвітлено такими вченими: Л. Ажнюк, Л. Бережан, Є. Ковкіна, Н. Кондратенко, С. Мясоедова, О. Нарушевич-Васильєва, М. Осадчий, Н. Стасюк, Л. Суховецька та ін.

Для поняття «заклик» характерна багатозначність. «Академічний тлумачний словник української мови» подає таке тлумачення: «Заклик – 1. Прохання, запрошення прийти, приїхати, з'явитися куди-небудь. // Звук, вигук, що кличе, закликає. 2. Звертання до певної групи людей, у якому в стислій формі висловлено провідну ідею часу, політичну вимогу, завдання; відозва, гасло. // Прохання, вимога розгорнути яку-небудь діяльність, певним чином поводити себе. 3. Те саме, що виклик 2» [3].

Заклик містить низку ознак, за якими він вирізняється з-поміж інших видів спонукань. Так, від наказу він відрізняється відсутністю субординації, від прохання – наявністю великої залежності від адресата, від поради – характером зацікавленості при збігові субординаційної лінії. Такі типи мовленнєвих актів використовують для передачі комунікативних намірів, які різняться між собою. На відміну від інших спонукань, заклик «не потребує негайного виконання і, найпевніше, є рекомендацією для поведінки, базованої на тих чи тих морально-етичних, ідеологічних, ціннісних категоріях» [4, с. 82].

Заклики є складовою суспільно-політичної комунікації, для якої характерні звернення до масової аудиторії, доступність багатьом людям, популяризація інформації агітаційного змісту. Інформаційні повідомлення публічного характеру зазвичай загальнодоступні й відкриті, вони мають актуально висвітлювати зображувані події та нагальні питання сьогодення. Визначення у повідомленнях висловлювань, виражених у формі публічних закликів, сьогодні є одним з основних завдань лінгвістичних (семантико-текстуальних) досліджень мовлення [5, с. 281].

Заклики можуть мати пряму та непряму форми. Прямий заклик – це найбільш радикальна, явна форма словесного впливу на поведінку суб'єкта, що містить дієслово спонукального наказового способу [6, с. 111].

До непрямих за формою закликів належать висловлювання, у складі яких відсутні граматичні показники наказового способу дії, а також прямо не зазначений адресат висловлювання. На рівні конотації у непрямих закликах висвітлюється думка адресанта про необхідність вчинення зазначених дій. Враховуючи публічність закликів, мається на увазі, що кожен читач є адресатом і потенційним виконавцем висловленої дії [2, с. 21].

Розглянемо ключові лексеми «публічний», «підтримка», «рішення», «дія» в академічному тлумачному словнику української мови в 11-ти томах:

публічний – 1. Який відбувається в присутності публіки, людей; прилюдний. 2. Признач. для широкого відвідування, користування; громадський;
підтримка – 1. Дія за значенням підтримати, підтримувати;
підтримувати – 2. Подавати матеріальну, моральну і т. ін. допомогу, сприяти в чому-небудь. // Приєднуючись, надаючи підкріплення, збільшувати чисельність;
рішення – 1. розм. Дія за значенням рішати, рішити 1, 3. // Результат цієї дії;
рішати – 3. перех. Доводити до кінця, завершувати що-небудь. // Мати основне, вирішальне значення у закінченні, завершенні чого-небудь;
дія – 1. Робота, діяльність, здійснення чого-небудь [3].

Таким чином, публічний заклик до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора – це прилюдне (у присутності публіки) звертання до певної групи людей, у якому в стислій формі виражено вимогу щодо сприяння або схвалення дій держави-агресора, збройних формувань та/або її окупаційної адміністрації.

У структурі висловлювання, що виражене у формі заклику, має міститися мовленнєва мета, яка за своїм семантичним наповненням має конкретне спрямування на виконання вказаної дії (підтримка дій або рішень). Одним із головних чинників, що відображують наявність висловлювань, виражених у формі закликів, є спонукальні речення. Названі конструкції можуть включати в себе різного типу звертання: від найпростіших до ускладнених, виражених персоніфікованою метафорою. На основі методики нами були розроблені основні лінгвістичні критерії закликів до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора.

На граматичному рівні іллокуція заклику передається за допомогою:

1) присудкових конструкцій, серед яких розповсюдженими є:

а) дієслово у формі наказового способу як в однині, так і в множині, наприклад: підтримай, приєднуйся, допоможи, сприймай тощо (*«Поддержите спецоперацию на Донбассе и наших ребят!», «Поддержите новую власть в Генчешке!», «Ставь лайк, если считаешь, что Россия делает правильно!»*);

б) складені дієслова у формі наказового способу, де допоміжні слова (наприклад, продовжувати, прагнути, хотіти, починати і т. ін.), узгоджуються з підметом, при цьому вказуючи на спосіб та час дії, на бажаність, початок, тривалість чи кінець дії, яка називається основним дієсловом, вираженням інфінітивом, наприклад: продовжуйте підтримувати (*«Давайте соберём деньги на поддержку русских солдат, они воюют против фашистов за мир!»*);

в) присудковий прислівник + інфінітив, наприклад: треба підтримати, треба допомагати, пора приєднуватися, необхідно сприяти, де прислівники треба, необхідно, пора підсилюють семантику обов'язковості виконання дії, семантика якої розкривається через тлумачення інфінітивної форми дієслова (*«Надо помочь русской армии в освобождении Донбасса от нацистов»*);

2) номіналізації. Реченням із номіналізацією притаманна найбільша семантико-синтаксична конденсація, а отже, і найбільша завуальованість їх семантико-синтаксичного наповнення, що надає заклику непрямої форми. Частіше номінативні речення використовуються у закликах-гаслах, що обумовлено ознакою до чіткості й лаконічності зазначеного виду заклику (*«Я поддерживаю Президента!», «Мы полностью поддерживаем Верховного Главнокомандующего Владимира Путина!», «Я поддерживаю армию России!», «Слава российскому воину-освободителю!»*).

Отже, визначення ознак закликів до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора є надзвичайно актуальним для судової лінгвістичної (семантико-текстуальної) експертизи та потребує подальшого вивчення.

Перелік використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
2. Свиридова Л. В., Ковкіна Є. В. Методика семантико-текстуальних досліджень висловлювань, виражених у формі закликів. Харків: ХНДІСЕ, 2018. 26 с.
3. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua>.
4. Стасюк Н. Заклик як агітаційна форма політичного дискурсу: прагмалінгвістичний аспект. Рідний край. Полтава, 2014. № 1. С. 80-85.

5. Ковкіна Є. В., Свиридова Л. В., Дідушок Н. Я. Семантико-текстуальні дослідження закликів. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. Харків: ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», 2020. № 22. С. 280–292.

6. Гапончук В. Публічні заклики до вчинення злочинних дій: лінгвістичний аналіз. Історико-правовий часопис. Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2018. Вип. 1(11). С. 108–113.